

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
 OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI
 O'ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI**

"TASDIQLAYMAN"
 O'zbekiston davlat
 konservatoriyasi rektori
 K. Urinbayev

2025 yil "29" 08

Ro'yxatga olindi: № BD 60211500-1.11

202__ yil "___" _____

QADIMIY CHOLG'ULARDA IJROCHILIK

FANINING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi:** *200 000 - San'at va gumanitar fanlar*
- Ta'lim sohasi:** *210 000 - San'at*
- Ta'lim sohasi:** *60211500 - Cholg'u ijrochiligi: torli cholg'ular*

TOSHKENT – 2025

<p>Fan/modul kodi DIR1816</p>	<p>O‘quv yili 2025-2026</p>	<p>Semestr 1-8</p>	<p>ECTS-Kreditlar 16</p>	
<p>Fan/modul turi Majburiy</p>	<p>Ta’lim tili O‘zbek/rus</p>		<p>Haftadagi dars soatlari 2</p>	
<p>1.</p>	<p>Fanning nomi</p>	<p>Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)</p>	<p>Mustaqil ta’lim (soat)</p>	<p>Jami yuklama (soat)</p>
	<p>Qadimiy cholg‘ularda ijrochilik</p>	<p>240</p>	<p>240</p>	<p>480</p>
<p>2.</p>	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Qadimiy cholg‘ularda ijrochilik fani yakka ijrochi, qadimiy orkestr va ansambl ijrochi, cholg‘u o‘qituvchisi sifatida mustaqil kasbiy ish faoliyat ko‘rsatadigan, yuqori musiqa ijrochilik maxoratiga ega kadrlarni tayyorlash uchun muhim o‘rin tutadi. Talabanning asosiy rahbari hisoblangan mutaxassis o‘qituvchi uni faqat professionalgina emas, balki jamiyatning badiiy didini, ilgo‘r musiqa sanoatini ommalashtira oladigan faol madaniyat arbobini ham tayyorlaydi.</p> <p>Fanning maqsadi-musiqiy asarning individual badiiy talqinini yaratishga qodir, turli xil ijro talqinlarini tahlil qilish va baholash metodologiyasiga ega, milliy maktablarning xususiyatlarini tushunadigan, musiqiy va matnshunoslik madaniyatiga ega bo‘lgan ijro uslublari, muallifning musiqiy matnini chuqur o‘qish va dekodlash qobiliyatiga ega bo‘lgan yuqori malakali ijrochilarni tarbiyalash. turli xil musiqiy asarlardan tashkil topgan kontsert dasturlarini ommaviy ijro etish san’ati. musiqa cholg‘usining tuzilishini va u bilan ishlash asoslarini biladigan janrlar, uslublar, davrlar.</p> <p><i>Izoh: Ijrochilik apparati qadimgi postanovkasi ustida ishlash, ijrochilik texnikasi asoslarini o‘zlashtirishi, davrning tarixiy uslubi, ijrochilik xususiyatlar, dinamika va asarni emotsional (his-tuyg‘uli) ko‘rsatib berish ustida ish olib borish kabi bo‘limlarda 3 yil davomida ijro uslubining xususiyatlari o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan maxsus malakalar, Repertuarini erkin ijro etish usullari va kompozitor ijodining yo‘nalishlari haqida bilimlar rivojlantiriladi. Talabalar oldiga qo‘yiladigan vazifalar dastur talablari murakkablashuvi bilan belgilanadi. Semestrlarda dars mavzulari o‘zgarmaydi.</i></p> <p>II. Asosiy qism (yakka mashg‘ulotlar).</p> <p>Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>3-8 semestrlar.</p> <p>1-mavzu Barokko davrida cholg‘uni o‘rnatish xususiyatlari</p> <p>Odatda, barokko skripkasi “tarixiy uslubda” ijro etiladi, barokko uslubidagi</p>			

haqiqiy ijroga iloji boricha o‘xshash bo‘lishi uchun mo‘ljallangan texnika va musiqiy uslubdan foydalaniladi. Ovoz yozish texnologiyasi ixtiro qilinishidan ancha oldin uslub ishlatilmay qolganligi sababli, zamonaviy ijrochilar barokko uslubi texnikasini qayta tiklash uchun hujjatli dalillarga tayanadilar. Keyinchalik ular ushbu texnikani o‘sha davr musiqasiga qo‘llaydilar, xususan, qo‘lda yozilgan asl musiqiy nashrlarni qidiradilar, chunki ko‘plab keyingi nashrlar barokko amaliyotidan uzoqlashadigan “yaxshilanishlarni” o‘z ichiga oladi.

2-mavzu Barokko skripkasining xususiyatlari

Barok skripkasi yengilroq, uni chalishda podborodnik va ko‘prikcha (mostik) ishlatilmaydi, torlar metall emas, balki tomir, kamon odatda boshqa – kamon shaklida ishlatiladi. Bularning barchasi uning ovozigacha yengillik va shaffoflikni beradi.

Barokko skripkasining torlari zamonaviynikidan yarim tonnaga pastroq sozlangan, notalar esa o‘z nomlarini saqlab qolgan. Bu barokko davrida (XVII-XVIII asrning birinchi yarmi) tizim boshqacha bo‘lganligi, xususan, taxminan yarim tonnadan past bo‘lganligi sababli amalga oshiriladi. Busiz, o‘sha davr asarlarini xatosiz aniq etkazish mumkin emas.

Ular tebranishsiz chaladi, uni faqat maxsus joylarda, eng uzun notalarni ijro etishda qo‘shadilar. Ular mualliflik matnining eng kichik tafsilotlariga rioya qilishadi, o‘sha asrlarning ijro uslubiga nafis va aniq amal qilishadi.

3- mavzu O‘lcham belgilari va ularning xususiyatlari

Ushbu mavzu barokko davrida ishlatiladigan turli xil belgilar va o‘lcham xususiyatlariga oid ba’zi asosiy ta’riflarni taqdim etadi.

4- mavzu Barokko musiqasidagi iboralar

Barok davrida bezak kompozitorlik va ijrochilik ijodida juda muhim o‘rinni egallagan. Kech Barok bezak san’atining poydevori XVI asr oxiri-XVII asr boshlarida qo‘yilgan. o‘sha davrdagi bezak san’atida musiqa tilining asta-sekin o‘zgarib borayotgan stilistik asoslari tufayli sezilarli o‘zgarishlar yuz berdi.

5- mavzu Barokko davridagi musiqiy ritorikasi

Bu yerda ritorikaning XVII — XVIII asrning birinchi yarmidagi musiqiy madaniyatga ta’siri masalalari ko‘rib chiqiladi. Turli xil rejalarda— estetik, tarixiy va nazariy-va boshqa turli xil san’at turlarida o‘xshash hodisalar bilan bog‘liq.

6- mavzu Barok davri templarining tasnifi

Barcha davrlarning musiqasi uchun temp ekspresivlik va to‘g‘ri talqin qilish uchun katta ahamiyatga ega. Barok musiqasida temp katta ma’noga ega va uni to‘g‘ri tanlash to‘g‘ri ijro etish uchun juda muhimdir.

7- mavzu Barok davridagi qo‘shiqlar va raqslarning xarakter va temp

Barok davridagi musiqa o‘sha paytda mavjud bo‘lgan raqslar va qo‘shiqlarga asoslangan. Raqsning tabiati va to‘g‘ri pulsatsiyasini bilish bu vaqt musiqasini to‘g‘ri talqin qilish uchun zarurdir.

8- mavzu Barok musiqasining zarbalar (shtrixlar) texnikasi.

Silliqlik (cho‘zilgan) guruh shtrixlarini o‘rganish.

Ushbu guruhga uzun, qo‘shiq, sillikli shtrixlar kiradi: sonfile, legato, detacher, portato, bariolage. Undagi asosiy, eng keng tarqalgan zarbalar detashe va legato.

Qisqa (belgilangan) shtrixlarini o‘rganish.

Ushbu guruh shtrixlarining asosiy ajralib turadigan xususiyati, avvalambor, ular o‘rtasida aloqaning yo‘qligi. Qisqa shtrix bilan biz oldingi yoki oldingisidan aniq seziladigan pauza bilan ajratilgan shtrixni deyiladi. Uning shtrixning o‘ziga xos belgisi, shuningdek, tovushning boshlanishini ta’kidlashning o‘zi emas, balki aksentuatsiya usullari. Urg‘u ikki xil bo‘lishi mumkin: kamoning harakat tezligini oshirish yoki kamoning simga bosimini oshirish. Ushbu zarbalar guruhiga quyidagilar kiradi: martele, qattiq stakkato, Viotti shtrix, nuqtali shtrixi.

Sakrash va uloqtirish shtrixlarini o‘rganish.

Bir-biridan pazalar bilan ajratilgan qisqa shtrixlar, ularning davomiyligida kamon (Martle shtrixidan farqli o‘laroq) simni yana elastik ravishda yiqilishi uchun qoldiradi. Otish zarbasida ijrochi faol, kamon esa passivdir

Ushbu guruhga quyidagilar kiradi: 1) sotiye, 2) stakkato voland, 3) spikkato, 4) rikoshet.

9- mavzu Torli cholg‘ularda qadimiy sonatalarni ijro etishning stilistik xususiyatlari.

Skripkada qadimiy sonatalarni ijro etish tarixi, uning stilistik xususiyatlari, shakli, ijro etishda ishlatiladigan o‘yin texnikasi bilan tanishtirish.

- didaktik- Sonata qismlari ustida ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish;
- rivojlanish-analitik fikrlashni rivojlantirish; eshitish g‘oyalari; musiqiy asar ustida ishlashda asosiy narsani ta’kidlash qobiliyati;
- tarbiyaviy-klassik musiqani ijro etish asosida estetik didni tarbiyalash.

10- mavzu Qadimiy sonata ustida ishlash va badiiy obrazlarning yaratish.

Katta shakldagi asarlarni o‘rganish talabalarga musiqiy materialning tuzilishi va rivojlanishining asoslari va qonuniyatlarini, davrlarning uslub xususiyatlarini tushunishga imkon beradi. Qadimgi Sonata shakli bilan tanishish, umuman Sonata

siklini keyingi assimilyatsiya qilish uchun dastlabki tayyorgarlikdir va boshqa eshitish va ijro etish xususiyatlarini talab qiladi. Asar ustida ishlash – texnik qiyinchiliklarni va ularni yengish uchun zarur bo‘lgan artikulyatsiya usullarini aniqlash, ijro rejasini yaratish va amalga oshirishga yondashuvlar, ijro etishning ekspressivligi ustida ishlash-bularning barchasi musiqiy shaklni o‘rganish, ijro jarayonining o‘zi, ijro mahoratini egallash usullari bilan bog‘liq.

11- mavzu Barok musiqasining dinamika ustida ishlash.

Dinamikaning barcha soyalarini, uni amalga oshirish usullarini erkin bilish bilan bir qatorda, eng muhimi, talqinning umumiy badiiy dinamik tomonini, uning “Dinamik relyefini” to‘g‘ri qurish imkoniyatiga ega bo‘lish muhimdir.

12- mavzu Ovoz chiqarish tamoyillari.

Zamonaviy skripkada barokko skripkasiga o‘xshash tovushni chiqarish uchun siz bir qator xususiyatlarni hisobga olishingiz va kamon qoidalariga rioya qilishingiz kerak. Ovoz engil, ovozli va ohangdor bo‘lishi kerak. Kamonga bosimni ibtidoiy kuchaytirish orqali emas, balki kamon va sim o‘rtasidagi optimal aloqa orqali kuchli tovushni chiqarish kontseptsiyasi katta qiziqish uyg‘otadi. Yetarlicha past tirsakda seziladigan qo‘lning og‘irligi bilak darajasida boshqariladi, u to‘plangan qo‘l va barmoqlar bilan birgalikda bahor rolini o‘ynaydi – natijada paydo bo‘ladigan xususiyatlar bilan – egiluvchanlik, ammo juda bahor egiluvchanligi. Bilak etishmovchiligi tavsiya etilmaydi (kamonning uchidan tashqari), chunki bu vaznning dozasini, shuningdek tirsakning yuqori holatini (qo‘llab-quvvatlashni yo‘qotish) yomon nazorat qiladi.

13- mavzu Basso continuo

Basso continuo, nemis. Generalbas, general-bas, raqamli bas, uzluksiz bas, figurali bas-bu bosh ovozi va uning ostiga qo‘yilgan raqamlar yordamida yuqori tovushlardagi uyg‘unliklarni bildiruvchi uyg‘unliklarni yozishning soddalashtirilgan usuli, shuningdek, ushbu Harmoniya yozish usulida ishlatiladigan raqamlar bilan bosh ovozining o‘zi.

14- mavzu Barokko kontserti janri.

Konsert janri asosan ikki shaklda mavjud edi: orkestr bilan bitta asbob uchun va koncherto Grosso sifatida, unda yakkaxon cholg‘ularning kichik guruhi to‘liq ansamblga qarama-qarshi. Yog‘li asboblarning guruhi «Archi» yoki «Solli», orkestr guruhi «Rippieni» yoki «Tutti» deb ataladi.

15- mavzu Barokko davrida sahnada chiqish an‘analari

Barokko skripkachi uchun omma oldida nutq so‘zlash-bu ijodiy hayotdagi hal qiluvchi lahza, musiqachining (ham etuk, ham boshlang‘ich) asar ustida uzoq davom etgan ishining natijasidir. Va, albatta, bu musiqachini o‘qitish va shakllantirish

tizimidagi zarur bosqich bo‘lib, unda hamma narsa bir-biri bilan bog‘liq: musiqiy fikrlash, ijodiy tasavvur, oldindan eshitish, texnik ko‘nikmalar, xotira, asar ustida ishlashga e‘tibor va umumiy madaniyat.

III. Yakka mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar Sinov va imtihon talablari

1. Dasturlar yoddan ijro etiladi;
2. Etyudlar yoddan chalinadi;
3. Ochiq kontsertlarda ishtirok etgan talabalar kafedra mudirining taklifi bilan yarim yillik sinov yoki imtihondan ozod etilishi mumkin.

Imtihon dasturi o‘qituvchilar tomonidan kafedraning har bir kurs bo‘yicha ishlab chiqqan talablari asosida tuziladi. Birinchi kursdan uchinchi kursgacha har bir semestr oxirida imtihon o‘tkaziladi, to‘rtinchi kursda esa sinov va Yakuniy davlat imtihoni o‘tkaziladi. Sinovlar, semestrlar va o‘tuvchi imtihonlarni qabul qilish uchun kafedra mudiri tomonidan kafedra o‘qituvchilaridan iborat komissiya tayinlanadi, u talaba tomonidan ijro etilgan imtihon dasturini baholashdagi mezonlar va talablar yagonaligini ta‘minlaydi.

IV. Mustaqil ta‘lim tashkil etishning shakl va mazmuni.

Mustaqil tahlimni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o‘quv qo‘llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo‘yicha fanlar boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha mahruzalar qismini o‘zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o‘rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o‘rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fanlar bo‘limlari yoki mavzularini chuqur o‘rganish;
- faol o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari (ishbilar o‘yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil tahlimni tashkil etishning mazmuni axborot-tahlim resurslaridan, tahlim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg‘armasidan, reyetitoriyalardan, o‘quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokom‘aniya kanallari va kontsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

V. Mustaqil ta‘lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ijrochilik mahoratini rivojlantirish ustida ishlash.
2. Cholg‘uda tovushni yanada tiniq, ravshan ijrosi ustida ishlash.
3. Musiqiy asarlarni yuqori darajada ijro etishda barcha ijro usullaridan foydalanish.
4. Akademik kontsertda murakkab asarlarni o‘rganib yuqori natijalarga erishish.
5. XVI-XVIII asr jahon kompozitorlari tomonidan yaratilgan har xil xarakterli pesa ustida ishlash.
6. XVI-XVIII asr kompozitorlarning yirik shakldagi (sonata, kontsert) asari va syuita (solo) o‘rganish va yoddan ijro etish.
7. Ijrochilik texnikasini rivojlantirish ustida ishlash.
8. Badiiy asarlarni mustaqil ravishda tahlil qilib o‘rganish.

Mustaqil o‘zlashtiriladigan mavzular bo‘yicha talabalar tomonidan ijro dastur tayyorlash va uni ijro qilish tavsiya etiladi.

3.

V. Ta’lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari Talaba bilishi kerak:

Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- Qadimiy cholg‘ularda ijrochilik fan bo‘yicha talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalariga qo‘yiladigan talablar qo‘yiladi. **Talaba:**
 - Qadimgi musiqa professional kontsert ijrochilari;
 - Qadimgi musiqa orkestr (ansambl) artistlari va ularning saxnadagi chiqishlari;
 - kontsert-ijrochilik ko‘nikmalari;
 - Qadimgi musiqaning shakl taxlilini ochib beruvchi nazariy asoslar **xaqida tasavvurga ega bo‘lishi;**
- Qadimgi musiqaning Ijrochini repertuariga kiritilgan dasturni o‘zlashtirishni;
 - notadan o‘qish texnikasi ko‘nikmalarini rivojlantirishni;
 - turli xil janrdagi asarlarni ijrochilik taxlilini;
 - Qadimgi musiqaning jahon kompozitorlari ijodiga xos katta va kichik shakldagi xilma-xil janrdagi musiqiy asarlarni yuqori darajada mohirona ijro etishni **bilishi va ulardan foydalana olishi;**
- Tanlangan qadimgi musiqa cholg‘usida chalish ko‘nikmalarini

	<p>rivojlantirish;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ijrochilik mahoratini takomillashtirish; – sahnada ijro etish; – yuksak ijrochilikka oid texnika sanoatini mukammal o‘zlashtirish <p><i>ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.</i></p> <p>Izoh: Ijrochilik apparati postanovkasi ustida ishlash, ijrochilik texnikasi asoslarini o‘zlashtirishi, badiiy obraz, ijrochilik xususiyatlar, dinamika va asarni emotsional (his-tuyg‘uli) ko‘rsatib berish ustida ish olib borish kabi bo‘limlarda yil davomida ijrochilik texnikasini o‘zlashtirishda zarur bo‘lgan maxsus malakalar, Repertuarini erkin ijro etish usullari va kompozitor ijodining yo‘nalishlari haqida bilimlar rivojlantiriladi. Talabalar oldiga qo‘yiladigan vazifalar dastur talablari murakkablashuvi bilan belgilanadi.</p>
<p>4.</p>	<p style="text-align: center;">VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yakka mashg‘ulot • Ijodiy dastur ustida ishlash • Materialni ogzaki bayon qilish • Suxbat. • Ukituvchilarning kuzatuv (konsert amaliyot) • Mashk (akliy va faoliyatli mashklar) • Ijodiy mashk • Tushuntirish • Amaliy kursatuv
<p>5.</p>	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid ijrochilik, pedagogik va musiqiy jamoatchilik faoliyatiga nazariy va amaliy tayyorgarlik, keng va turli repertuarni bilish, torli cholg‘ular ijro malakalarini o‘zlashtirish, mustaqil ravishda badiiy asar ustida ishlash, torli cholg‘ular ijrochiligining amaliy tajribasiga ega bo‘lishi, mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish. Oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda torli cholg‘ularda ijro dastur asarlarini tinglov orqali o‘tkazilishi mumkin.</p> <p style="text-align: center;">Oraliq va yakuniy nazorat uchun talablar.</p> <p>Talabalar bilimini nazorat qilish o‘quv rejaga muvofiq belgilangan. Oraliq va Yakuniy nazorat 3-8 semestrlarda o‘tkaziladi.</p> <p style="text-align: center;">Sinov va imtihon talablari</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochiq konsertlarda ishtirok etgan talabalar kafedra mudirining taklifi

	<p>bilan yarim yillik sinov yoki imtihondan ozod etilishi mumkin.</p> <p>Oraliq nazorat</p> <p>1. Yakkaxon torli cholg‘u yoki ikkita cholg‘u uchun barokko davrining kichik shakli asar.</p> <p>Yakuniy nazorat</p> <p>1. Qadimgi Sonata yoki konsert (ikki qism)</p>
<p>6.</p>	<p style="text-align: center;">VIII. Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Torli cholg‘ular uchun XVI-XVIII asr bastakorlarining kontsertlar, fantaziyalar, har-xil janrda yozilgan asarlar.</p> <p>2. Kafedra professor o‘qituvchilar tomonidan yaratgan maqolalar toplami. T., 1970-2025.</p> <p>3. Моцарт Л. Фундаментальная школа скрипичной игры: Ноты [Электронный ресурс]: ноты — Электрон. дан. — Санкт-Петербург: Лань, Планета музыки, 2017. — 216 с.</p> <p>4. Матякубова С.К. Барокко Стилевые проявления в искусстве: учебно - методическое пособие, Ташкент: “Муסיқа” 2011. 122б.</p> <p>5. И.Н. Должников. Работа над освоением репертуара барочного скрипача и барочного альтиста на примере изучения ричеркаров Джованни Бассано. Учебно методическое пособие. – М.: “Московская консерватория”: 2019. 21б.</p> <p>Qo‘shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Sh.M.Mirziyoyev. 2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida. PF-60. 28.01. 2022</p> <p>2. Sh.M.Mirziyoyev. Madaniyat va san‘at sohasining jamiyat hayotidagi o‘rni va ta‘sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. PF-4730 26.05. 2020</p> <p>3. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida. PQ-4038 28.11. 2018</p> <p>4. Алексеева И. В. Орнаментальные структуры в тематизме сочинений западноевропейского барокко для солирующей скрипки.</p> <p>5. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной клас-сики. М., 1965.</p> <p>6. Бахтиярова Е. Э. Скрипичное исполнительство в России XVIII века // Проблемы музыкальной науки /</p> <p>7. Гинзбург Л., Григорьев В. История скрипичного искусства. Вып.1. М., 1990.</p>

8. Григорьев В. Кароль Липиньский. М., 1977.
9. Григорьев В. Антонио Вивальди. М., 1990.
10. Корыхалова Н. Музыкально-исполнительские термины в их историческом развитии: возникновение, развитие значений и их оттенки, исполнение в разных стилях. СПб., 2007.
11. Львов А. Советы начинающему играть на скрипке. СПб, 1859.
12. Мациевская-Шмидт В. И. Некоторые аспекты педагогической системы Леопольда Ауэра / Вестник кафедры ЮНЕСКО Музыкальное искусство и образование. 2016. № 1. Режим доступа: <https://elanbook.com/reader/journalArticle/370430/#>.
13. Минкин Ю. Русская смычковая школа XVIII-XIX веков (вопросы становления и развития). Волгоград, 2001.
14. Нестеров С. И. Концепция и организация цикла «Этюд-капризов» ор. 10 Г. Венявского // Культурная жизнь Юга России. 2017. № 1.
15. Раабен Л. Жизнь замечательных скрипачей. М.; Л., 1967.
16. Рабей В. Педагогические основы скрипичной школы А. И. Ямпольского. Методическая разработка для преподавателей специальных классов скрипки. М., 1989.
17. Токина Н. К истории развития теоретических воззрений в области смычкового исполнительства // Скрипичное искусство: история, исполнительство, педагогика. Вып.78. М., 1985.
18. Ямпольский И. Концерты Моцарта для скрипки с оркестром. М., 1961.
19. Янкелевич Ю. Педагогическое наследие. М., 1983.
20. Фельдгун Г. История смычкового искусства. Новосибирск, 2006.
21. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Т. 1. М., 1964.
22. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Т. 2. М., 2004.
23. Фриц Крейслер: Статьи, воспоминания. Киев, 2010.
24. Алексеева И. В. Орнаментальные структуры в тематизме сочинений западноевропейского барокко для солирующей скрипки. Режим доступа: <https://elanbook.com/reader/journalArticle/174559/#1>.
25. Григорьев В. Антонио Вивальди. М., 1990.
26. Григорьев В. Исполнитель и эстрада / ред. М. Берлянчик. М.; Магнитогорск, 1998.

27. Корыхалова Н. Музыкально-исполнительские термины в их историческом развитии: возникновение, развитие значений и их оттенки, исполнение в разных стилях. СПб., 2007.
28. Минкин Ю. Русская смычковая школа XVIII-XIX веков (вопросы становления и развития). Волгоград, 2001.
29. Мострас К. Интонация на скрипке: Методический очерк. М., 1962.
30. Рабей В. Педагогические основы скрипичной школы А. И. Ямпольского. Методическая разработка для преподавателей специальных классов скрипки. М., 1989.
31. Токина Н. К истории развития теоретических воззрений в области смычкового исполнительства // Скрипичное искусство: история, исполнительство, педагогика. Вып.78. М., 1985.

32. Ямпольский И. Концерты Моцарта для скрипки с оркестром. М., 1961.
33. Янкелевич Ю. Педагогическое наследие. М., 1983.
34. Фельдгун Г. История смычкового искусства. Новосибирск, 2006.
35. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Т. 1. М., 1964.
36. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Т. 2. М., 2004.
37. Фриц Крейслер: Статьи, воспоминания. Киев, 2010.
38. Григорьев В. Кароль Липиньский. М., 1977.
39. Львов А. Советы начинающему играть на скрипке. СПб, 1859.

40. Минкин Ю. Русская смычковая школа XVIII-XIX веков (вопросы становления и развития). Волгоград, 2001.

Axborot manbalari

1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portalini;
2. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi;
3. <https://imslp.org> — tarixiy notalar kutubxonasi
4. <https://bach-cantatas.com> — Bax asarlari va tarixiy ma’lumotlar
5. <https://earlymusicamerica.org> — Qadimgi musiqa bo‘yicha xalqaro loyiha va maqolalar

	<p>6. https://oxfordmusiconline.com — Musiqiy entsiklopediya 7. https://gallica.bnf.fr — Frantsuz milliy kutubxonasi (manbalar) 8. http://www.Tarakanov.net - musiqa kutubxonasi 9. http://ru.wikipedia.org 10. https://t.me/Kons_ek 11. https://library.konservatoriya.uz/</p>
7.	<p>Fan dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2025 yil «<u>29</u>» <u>08</u> dagi <u>1</u> - sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar: D.P. Ovchinnikov – O'zDK, "Torli cholg'ular" kafedrasida dotsenti</p>
9.	<p>Taqrizchilar: Z.K. Zairov - V.Uspenskiy nomidagi RIMAL direktori B.T. Kurbanov - O'zDK "Torli cholg'ular" kafedrasida mudiri, professor</p>

